

Beleids- begroting

2025 - 2028

Gemeente
Hengelo

www.hengelo.nl

6.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Een groot deel van het gemeentelijk vermogen is geïnvesteerd in kapitaalgoederen. Onze kapitaalgoederen bestaan onder andere uit: groen, straatmeubilair, vijvers, wegen, riolering, bruggen, kades, verkeerslichten, openbare verlichting, speelvoorzieningen en gemeentelijke gebouwen.

De straten, pleinen en parken van Hengelo zijn van alle Hengeloers. Hier kan je sporten, spelen, wandelen, ontdekken, ontmoeten, chillen, fietsen, tuinieren en nog veel meer. De openbare ruimte is van iedereen en voor iedereen. Het is ook het visitekaartje van onze gemeente. Daarom moeten we ervoor zorgen dat deze openbare ruimte altijd veilig en beschikbaar is. Dit doen we door de objecten in de openbare ruimte te beheren tot het einde van de levensduur en daarna te vervangen.

Een goed verzorgde openbare ruimte zorgt ook voor tevreden inwoners, ondernemers, meer bezoekers en draagt bij aan een gezond Hengelo. Goed beheer en onderhoud is misschien niet altijd sexy, maar is op de lange termijn gewoon verstandig om te doen. Beheer en onderhoud is meer dan behoud van het bestaande. Het is ook het vormgeven van de toekomst door bij te dragen aan de grote transitieopgaven.

Met het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen is een grote inzet van onze middelen gemoeid. De lasten van onze kapitaalgoederen zijn onderdeel van verschillende programma's. Deze paragraaf geeft een integraal inzicht in de kaders, ontwikkelingen, onderhoudstoestand en kosten van onze kapitaalgoederen over de programma's heen. Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is omwille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt (en met een asteriks gemarkeerd).

Dit jaar hebben we de planning van de investeringen in de openbare ruimte van vorig jaar nog niet aangepast (zie 25-FP-2.2 Zomernota 2024-2028). We willen eerst de nieuwe beheernota Infrastructurale Kapitaalgoederen (BIK) opstellen, waarvoor in de Zomernota 2024-2028 middelen zijn vrijgemaakt (25-NB-2.5). In deze beheernota worden de kaders gesteld zowel beleidsmatig (welke kwaliteit te leveren) als financieel (hoeveel mag dat kosten), voor het beheer en onderhoud van de infrastructurale kapitaalgoederen. Kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties moeten hiermee worden voorkomen. Het vast te stellen kwaliteitsniveau mag daarom niet onvoldoende zijn. Op basis van deze nog te maken beheernota zal in de Zomernota 2026-2030 een reëler beeld komen. Dan passen we op dat moment de investeringsoverzichten voor deze kapitaalgoederen aan. We verwachten hierin een grote opgave op zowel inhoud c.q. uitvoering als in financiële zin. Hierbij wordt ook gekeken naar (herziene) prioritering en fasering.

6.3.1 Wegen

Volumes

Cementbeton	139.631	m ²
Dicht asfaltbeton	1.950.765	m ²
Elementen	2.788.348	m ²
Halfverharding	179.004	m ²
Overig	32.494	m ²
Totaal	5.090.242	m²
Waaronder		
Fietspad	362.740	m ²
Rijbanen	2.708.095	m ²
Voetpad	1.222.683	m ²

Onderhoudssystematiek

De gemeente Hengelo hanteert voor het beheer en onderhoud van de wegen het kwaliteitsniveau zoals deze omschreven staat in de landelijke richtlijnen van het CROW. De wegen worden beheerd en onderhouden op basis van een programma. Daarnaast wordt kort cyclisch onderhoud uitgevoerd naar aanleiding van meldingen van burgers.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau wordt niet veranderd. Hengelo streeft er naar om de richtlijnen van het CROW te handhaven.

Relevante veranderingen t.o.v. vorig jaar

Er zijn geen relevante veranderingen ten opzichte van vorig jaar.

Relevante beleidsnota's

- De wegennota 2003
- Mobiliteitsplan 2040

Grote projecten en ontwikkelingen

- Verschillende deelgebieden van Dalmeden worden verder ontwikkeld en de komende jaren worden in de al ontwikkelde gebieden kavels uitgegeven. Het areaal wegen en trottoirs neemt hierdoor verder toe.
- Het Wetplein en omgeving worden verder heringericht richting Wetstraat en Wolter ten Catestraat. Daarmee is ook de aansluiting met Drienerstraat gerenoveerd.
- Het laatste deel van de Bankastraat wordt ook verder heringericht waarbij de straat veiliger en groener wordt. Daarmee is ook de aansluiting met de F35 definitief aaneengeschakeld.
- Bij winkelcentrum Groot Driene worden ook in de directe omgeving rotondes aangelegd. Daarmee ontstaat één geheel met het (parkeer)terrein rondom het winkelcentrum Groot Driene dat opnieuw wordt ingericht. De verkeersveiligheid wordt hiermee verder verbeterd.

Huidige staat van onderhoud

Jaarlijks wordt een doorkijk gemaakt naar de aankomende vier jaren. De onderhoudsbudgetten zijn toereikend om de staat van onze wegen aan de landelijke richtlijnen van het CROW te laten voldoen. De veiligheid zal hierbij gewaarborgd blijven. Dit wordt ook meerjarig financieel vertaald en in de Beleidsbegroting geraamd. De afgesproken methodiek geldt zowel op het gebied van verharding als op het gebied van verlichting, kunstwerken en groen.

Kort cyclisch onderhoud wordt uitgevoerd door Gildebor. Hierbij worden meldingen verholpen en kleine reparaties aan straatwerk uitgevoerd. Het grote onderhoud aan de wegen, trottoirs en andere verhardingen wordt noodzakelijk uitgevoerd door aannemers in opdracht van de gemeente. Opdrachten worden verstrekt wanneer er niet meer voldaan wordt aan de landelijke richtlijnen of wanneer er schades geconstateerd zijn waarbij onderhoud vereist is. Zo blijft de veiligheid gewaarborgd. Wel is het nodig om scherp te blijven op het gewenste beheerniveau.

Financiën

De onderhoudsbudgetten zijn voldoende om de wegen te laten voldoen aan de landelijke richtlijnen van het CROW. Vanuit het onderhoud van de wegen wordt er niet jaarlijks gereserveerd. Dit gebeurt via de Zomernota waarbij er nu jaarlijks toekomstige vervangingen worden opgenomen in de begroting. Zo zijn onderhoud en vervangingen geborgd voor de komende jaren.

De budgetten zijn:

Wegen, Verkeer en Vervoer	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Inzet personeel	1.142.735	1.142.735	1.142.735	1.142.735
Kapitaallasten ¹	1.684.313	1.945.287	2.090.939	2.619.955
Exploitatie-en onderhoud	7.983.737	7.708.737	7.708.737	7.708.737
	10.810.785	10.796.759	10.942.411	11.471.427

¹ Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.2 Groen

Volumes

Bomen	37.702	st.
Natuurlijke beplanting	831.084	m ²
Cultuurlijke beplanting	245.765	m ²
Gras	3.788.803	m ²

Onderhoudssystematiek

Het onderhoud van het groen wordt uitgevoerd door Gildebor. Het groen wordt beheerd volgens de standaard beheermethodiek KOR2023. Hierin staat bijvoorbeeld vermeld hoe lang het gras mag zijn, hoeveel onkruid er in plantvakken mag zijn en hoeveel beplanting mag overhangen. De KOR2023 hanteert de beheerniveaus A, B en C. In 2024 wordt het moederbestek geactualiseerd, gekoppeld aan de KOR2023. In dit moederbestek worden alle handelingen beschreven die nodig zijn om de openbare ruimte op het afgesproken niveau te houden.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau is niet veranderd.

Relevante beleidsnota's

Zie: 5.2.7 Beheer Openbare Ruimte en Duurzaamheid.

Grote projecten en ontwikkelingen

- Het Wetplein en omgeving worden verder heringericht met groen. Dit betreft de laatste delen van het eerder aangelegde project. Ook volgt de overige delen van de Wetstraat met groene invulling.
- Ook de Bankastraat wordt heringericht met groenvoorzieningen. De totale straat krijgt hiermee een groener aankleding en uitstraling. De verbinding met F35 wordt hiermee ook in het groen zichtbaar.
- Het project van grijs naar groen krijgt een nadere vervolg. Ook Beckum en buurten Binnenstad worden uitgezet.

Huidige staat van onderhoud

De huidige staat van onderhoud voldoet op onderdelen niet aan de norm. Hier zal extra aandacht aan besteed worden.

Als gevolg van het ingevoerde (ecologische) maaibeleid, is de komende jaren meer inspanning nodig op het gebied van onkruidbeheersing op verhardingen en in plantvakken, goten en randstroken. Er vindt beduidend meer (kruiden)zaadverspreiding plaats dan voor de invoering van het nieuwe maaibeleid.

Financiën

De budgetten zijn voldoende voor het regulier onderhoud om de vastgestelde onderhoudsniveaus te behouden. Middels de Kadernota 2021-2024 is een methodiek afgesproken om de vervangingen te regelen. Jaarlijks wordt een doorkijk gemaakt voor de aankomende vier jaren. Dit wordt ook meerjarig financieel vertaald en in de Beleidsbegroting geraamd. De afgesproken methodiek geldt zowel op het gebied van groen als op gebied van verlichting, kunstwerken en verhardingen.

Ook wordt gekeken of een combinatie kan worden gevonden met projecten en andere onderhoudswerkzaamheden die plaatsvinden, zoals rioleringswerkzaamheden en herstraten. De budgetten zijn:

Groen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Inzet personeel	823.828	823.828	823.828	823.828
Kapitaallasten *1	160.515	171.521	189.135	202.171
Exploitatie-en onderhoud	6.204.308	6.061.879	6.061.879	6.061.879
	7.188.651	7.057.228	7.074.842	7.087.878

1 Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

Spelen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Inzet personeel	197.208	197.208	197.208	197.208
Kapitaallasten *1	97.504	107.453	117.524	127.712
Exploitatie-en onderhoud	448.051	448.051	448.051	448.051
	742.763	752.712	762.783	772.971

1 Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.3 Water en riolering

Volumes

Vrij-verval riool	634.630	m
Mechanisch riool	93.200	m
Kolken	34.883	st.
Riool pompgemalen	91	st.
Drukriool-installaties	290	st.
Drainage	226.419	m

Onderhoudssystematiek

Het in stand houden van de riolering gebeurt tegen zo laag mogelijke kosten. Riolen worden niet vervangen zolang uitstel verantwoord is of alternatieven doelmatiger zijn. Het rioolvervangingsplan is gebaseerd op risicogestuurd beheer. Hierbij wordt onderhoudsinspanning geleverd op basis van schaderisico en gevolgen. Keuzen voor vervanging, relining of (deel)reparaties blijft echter maatwerk.

Hengelo is kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatverandering. De gevolgen die wij op ons af zien komen zijn een toename aan wateroverlast en droogte, toename van de gevoelstemperatuur, afname van de biodiversiteit en de lucht- en waterkwaliteit. Om deze gevolgen het hoofd te bieden moeten we Hengelo meer ontstenen en vergroenen. Ook moeten we meer regenwater bergen, bij voorkeur in open water en retenties om wateroverlast en droogte aan te pakken. Door het realiseren van groene en blauwe structuren kunnen we de negatieve gevolgen van klimaatverandering integraal aanpakken, worden gevolgschaden en –kosten voorkomen en neemt de leefbaarheid van de stad toe. Door slim combineren van maatregelen, bijvoorbeeld door meekoppelen met projecten, kunnen de extra uitgaven worden beperkt.

Relevante beleidsnota's

Zie: 5.2.7 Beheer Openbare Ruimte en Duurzaamheid.

Grote projecten en ontwikkelingen; wat gaan we doen in 2025

- Verder uitvoering geven aan de projecten zoals genoemd in het Programma Water en Riolering.
- Inrichten waterberging in de openbare ruimte.
- Verder aanleggen en uitbreiden van drainage om structureel overlast en/of schade door verhoogde grondwaterstanden te verminderen.
- En ook in 2025 wordt verdere uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie.

Financiën

De budgetten voor regulier en groot onderhoud zijn vastgesteld in het Programma Water en Riolering. Hoewel het beheer meer risicogestuurd plaats vindt, is de verwachting dat dit voldoende is om de eisen die aan de functionaliteit en veiligheid worden gesteld te waarborgen. Mocht een riolering onverhoopt eerder moeten worden vervangen dan gepland dan kan dit vaak worden opgelost door een andere geplande vervanging wat naar achteren te schuiven.

Op het gebied van riolering en waterhuishouding wordt samengewerkt met de Twentse gemeenten, het Waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel (Twents waternet). Met zogenaamde werkplaatsen wordt door gezamenlijk onderzoek geprobeerd kostenbesparingen te realiseren in de waterketen.

Water, onderdeel Riolering	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Inzet personeel	391.934	391.934	391.934	391.934
Mutatie voorzieningen	3.072.623	3.246.292	3.281.609	3.495.600
Kapitaallasten *1	1.898.677	1.950.656	2.019.289	2.065.183
Exploitatie-en onderhoud	4.819.776	4.831.987	4.839.877	4.691.832
Overhead en BTW/BCF	1.733.756	1.733.756	1.733.756	1.733.756
Belastingen op producenten en huishoudens	-11.916.766	-12.154.625	-12.266.465	-12.378.305
	0	0	0	0

1 Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

Water, onderdeel Waterlopen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Inzet personeel	40.320	40.320	40.320	40.320
Kapitaallasten *1	4.652	4.648	4.643	4.639
Exploitatie-en onderhoud	246.678	247.801	248.924	248.924
	291.650	292.769	293.887	293.883

1 Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.4 Fysiek havenbeheer

Onderhoudssystematiek

In 2020 is een meerjarige onderhoudsplanning voor groot onderhoud aan de havens opgesteld. Om deze werkzaamheden te bekostigen is de voorziening groot onderhoud Haven ingesteld. Binnen deze voorziening zijn onder andere het 'op diepte houden' en het in stand houden van kades en oevers opgenomen. In 2020 hebben we een begin gemaakt met het baggeren. Dit zorgt ervoor dat de haven beter bereikbaar is voor grotere schepen.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau is niet veranderd.

Relevante beleidsnota's

- Havengeldverordening

Beleidskader

De wethouders van de gemeenten Almelo, Enschede, Hengelo, Hof van Twente en Lochem hebben in een eerder stadium de Samenwerkingsovereenkomst 'Gemeenschappelijk Havenbeheer Twentekanal' (GHT) getekend.

Huidige staat van onderhoud

Gezamenlijk met de andere gemeenten is per gemeente een inventarisatie uitgevoerd van alle voorkomende voorzieningen in de haven zoals de damwanden, remmingwerken en voorzieningen voor schippers. De inventarisatie is uitgevoerd door een extern bedrijf, Nepocon. Op deze manier is er een eensluidend beeld van de havens in de genoemde gemeenten. Binnen het havenbedrijf is afgesproken dat er jaarlijks een visuele schouw en inventarisatie wordt gehouden om gebreken en onderhoud tijdig te signaleren. Bij de schouw is naar voren gekomen dat er op diverse plekken onderhoud gepleegd moet worden omdat hier gebreken zijn geconstateerd aan de afmeervoorzieningen, beschermende maatregelen tussen kade en schepen en dat er op bepaalde plekken ondieptes

zijn. De werkzaamheden met betrekking tot de opwaardering van de haveninstructuur voor klasse VA schepen zijn grotendeels afgerond. Op basis van de slotinspectie door een extern adviesbureau wordt ook het beheer- en onderhoudsplan daarop aangepast.

Voor de haven geldt geen indeling van kwaliteitsniveaus voor onderhoud. Het is een gemeentelijke taak de haven veilig, bereikbaar en functioneel te houden. Een aantal bedrijven hebben eigen voorzieningen om te laden en te lossen, andere bedrijven maken gebruik van de 2 gemeentelijke laad- en loskades.

Financiën

In 2020 is het saldo van de bestaande reserve Haven gestort in de voorziening groot onderhoud Haven. Deze voorziening wordt jaarlijks gevoed door een dotatie vanuit de exploitatie. Deze jaarlijkse dotatie is bepaald op basis van de verwachte lasten binnen een scope van 10 jaar en is gesteld op € 50.565 per jaar.

Fysiek Havenbeheer	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Kapitaallasten *1	79.000	78.925	78.850	78.774
Mutatie voorzieningen	50.565	50.565	50.565	50.565
	129.565	129.490	129.415	129.339

1 Het onderdeel 'kapitaallasten' in de cijfermatige overzichten behoort weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar is om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.5 Gebouwen

Volumes

Vastgoed voor een wettelijke taak (onderwijs)	74
Beleidsvolgend vastgoed (kunst & cultuur, sport, welzijn, parkeren, kinderboerderij)	60
Vastgoed voor eigen organisatie (incl Gildebor en begraafplaatsen)	17
Vastgoed in grondexploitaties	13
Overig vastgoed (heroverweging eigendom, verkoop of sloop)	19

Het gemeentelijk vastgoed bestaat uit 182 gebouwen (één gebouw kan uit meerdere adressen bestaan). Deze zijn voor € 740,7 miljoen verzekerd*. Het gemeentelijk bezit aan objecten bestaat onder andere uit scholen, sporthallen, buurthuizen en aankopen in het kader van grondverwerving. Als gevolg van deze diversiteit zijn de onderhoudskosten voor de gebouwen onderdeel van verschillende beleidsprogramma's.

*Voor enkele panden die onlangs zijn aangekocht moet de taxatie voor de verzekerde waarde nog plaatsvinden.

Beheer

Het Vastgoedbedrijf beheert de gemeentelijke vastgoedobjecten. Met 'de gemeentelijke vastgoedobjecten' worden alle verhuurbare objecten bedoeld die in gemeentelijk bezit zijn. De gemeente bezit dit vastgoed als middel om beleidsdoelstellingen te halen. Het hebben van vastgoed is geen doel op zich.

Schoolgebouwen worden niet beheerd door het Vastgoedbedrijf. Schoolgebouwen zijn juridisch eigendom van de schoolbesturen. Pas op het moment dat een school leeg komt te staan komt het volledige eigendom en beheer bij het Vastgoedbedrijf te liggen. Objecten die in een grondexploitatie zijn aangekocht voor de ontwikkeling van een locatie blijven in principe in de grondexploitatie zitten en vallen onder de verantwoordelijkheid van de projectorganisatie. Het Vastgoedbedrijf zorgt wel voor het beheer en onderhoud van deze objecten.

Onderhoudssystematiek

In opdracht van het Vastgoedbedrijf wordt eens per 4 jaar een groot deel van het gemeentelijk vastgoed (met uitzondering van de onderwijsgebouwen en de objecten die op korte termijn worden afgestoten) het onderhoudsniveau, middels een herinspectie conform de NEN 2767-systematiek (conditiemeting van gebouwen en installaties door middel van een vastgelegde meet- en registreermethode) geactualiseerd. Deze informatie wordt in een meerjarenonderhoudsplanung gezet. Deze onderhoudsplanung bestrijkt een periode van 40 jaar die elk jaar, ten aanzien van de tijdstippen van onderhoud, wordt geactualiseerd. Aan de hand van het huidig en toekomstig gebruik

van de vastgoedobjecten wordt dan beoordeeld welke onderhoudswerkzaamheden voor dat doel noodzakelijk zijn. Er wordt uitgegaan van minimaal onderhoudsniveau 3 (redelijke conditie) zonder ernstige gebreken.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Voor een groot deel van het gemeentelijk vastgoed heeft er in 2020/2021 een herinspectie plaatsgevonden om zodoende goed te kunnen sturen op de onderhoudskosten van het vastgoed en inzicht te hebben in de risico's. Uit de inspecties is gebleken dat alle gebouwen een conditieniveau van 3 (redelijke conditie) of hoger heeft. In 2024 heeft een herinspectie plaatsgevonden voor een groot deel van het gemeentelijk vastgoed. Op het moment van opstellen van deze Beleidsbegroting zijn nog niet alle gegevens voorhanden. De uitkomsten van de herinspectie worden daarom verwerkt in de Zomernota 2025-2029.

Collegeprogramma

In het collegeprogramma zijn geen specifieke afspraken over het onderhoudsniveau vastgelegd.

In 2021 heeft het college en de raad besloten om het onderhoudsniveau voor gemeentelijke gebouwen vast te stellen op conditiesniveau 3.

Relevante beleidsnota's

- Kadernotitie "Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders"

Huidige staat van onderhoud

Uit de inspecties van 2020/2021 is gebleken dat een overgroot deel van de objecten niveau 3 (redelijke conditie) of beter heeft. Alle onderhoudsniveaus en de daar bijbehorende budgetten zijn hiermee in beeld. Voor de objecten die op korte termijn in aanmerking komen voor verkoop/sloop zijn er geen onderhoudsinspecties uitgevoerd. Het onderhoudsniveau kan voor deze objecten wat lager liggen.

Financiën

De getroffen onderhoudsvorzieningen en de bestemmingsreserve zijn toereikend om het huidige onderhoudsniveau te bestendigen. De budgetten zijn:

	2025	2026	2027	2028
Regulier onderhoud	1.677.986	1.677.986	1.677.986	1.677.986
Groot onderhoud	1.147.342	958.781	759.264	1.776.685
Totaal	2.825.328	2.636.767	2.437.250	3.454.671

Deze budgetten zijn uitsluitend ten behoeve van kosten derden. Voor het onderhoud dat door ons eigen personeel wordt gedaan (personeelslasten) zijn separate budgetten opgenomen.

Het onderhoud voor de onderwijsgebouwen (met uitzondering van noodlokalen en leegstaande schoolgebouwen) en de gebouwen die in de grondexploitaties zitten, worden niet vanuit bovengenoemde budgetten bekostigd. Het onderhoud van de objecten in de grondexploitaties worden binnen de grondexploitaties gedekt. Voor de onderwijsgebouwen krijgen de schoolbesturen een rechtstreekse bijdrage van het Rijk voor het onderhoud.